

20100300504

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 18, став 1, точка 1 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија” бр. 42/01, 05/03, 58/06 и 110/08), Претседателот на Република Македонија донесе

СТРАТЕГИЈА ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВОВЕД

Стратегијата за одбрана на Република Македонија (во натамошниот текст: Стратегија) е документ кој дава стратегиски насоки за развојот и функционирањето на системот за одбрана на Република Македонија до 2015 година.

Стратегијата произлегува од Уставот на Република Македонија, Законот за одбрана, Стратегијата за национална безбедност и стратегиската определба на Владата на Република Македонија за интеграција во евроатлантските структури. Одбранбената политика на Република Македонија во целост ги прифати принципите, целите и задачите кои произлегуваат од Стратегискиот концепт на НАТО, од Сеопфатните политички насоки на НАТО од Самитот во Рига во 2006 година и Европската безбедносна стратегија од 2003 година.

Врз основа на процената на идните безбедносни закани, ризици и предизвици за националната безбедност на Република Македонија, Стратегијата ги дефинира стратегиските одбранбени мисии и насоките за нивно исполнување, дава визија за развој на способностите на Министерството за одбрана (МО) и Армијата на Република Македонија (АРМ), ги идентификува потребните ресурси за одржување и развој на системот за одбрана и обезбедува насоки за политичка и воена интеграција во НАТО.

Стратегијата ќе придонесе за одржување континуитет на политичкиот консензус во општеството во врска со развојот на системот на одбрана, за воспоставување заедничка визија за идните одбранбени потреби и за постојано унапредување на соработката помеѓу субјектите на системот за одбрана.

Стратегијата е усогласена со обврските и одговорностите кои ќе произлезат од членството на Република Македонија во НАТО и во ЕУ. Преку активното учество во Партнерството за мир (ПзМ), Процесот за планирање и преглед на силите (ПАРП), Акциониот план за членство во НАТО (МАП) и Европската безбедносна и одбранбена политика (ЕБОП), Република Македонија воспостави широка одбранбена соработка со земјите на НАТО и на ЕУ.

Стратегијата е јавен документ и претставува основа за продолжување и унапредување на планирачкиот процес за развој на одбраната на долг рок.

I. ВРЕДНОСТИ И ИНТЕРЕСИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. Националните одбранбени интереси се вредности и состојби кои директно произлегуваат од темелните вредности утврдени во Уставот на Република Македонија.

2. **Граен интерес**¹ претставува “зачувување на независноста, суверенитетот и територијалниот интегритет и унитарниот карактер на државата како суштествена рамка за зачувување и унапредување на државниот идентитет на Република Македонија и слободно негување и изразување на етничкиот и културниот идентитет на сите граѓани”.

3. **Витални национални интереси се:**

- заштита и унапредување на мирот и на безбедноста, на животот и на здравјето, на имотот и на личната безбедност на граѓаните;
- зачувување и унапредување на демократските вредности на државата: човековите слободи и права, владеење на правото, политичкиот плурализам, начелото на поделба на власта, заштита на културниот идентитет и наследство на сите граѓани на Република Македонија;
- зачувување и унапредување на цврстата и функционална мултиетничка демократија и постојано унапредување на меѓуетничките односи;
- стимулирање одржлив економски и социјален развој на Република Македонија врз принципите на пазарната економија, приватната сопственост и претприемништвото;
- политичко-одбранбена интеграција во НАТО, политичка, економска и безбедносна интеграција во Европската Унија и активно учество во другите облици на меѓународна соработка.

4. **Важни интереси** на Република Македонија кои ги претставуваат неопходните предуслови за да можат да се реализираат виталните интереси се:

- учество во зачувувањето и унапредувањето на мирот и стабилноста во светот, во Европа и во регионот;
- зачувување и унапредување на меѓународниот поредок врз основа на правилата и принципите на меѓународното право;
- развивање и одржување на сите форми на соработка со соседите, во поддршка на виталните интереси на Република Македонија, но и на пошироките регионални и глобални интереси;
- градење и унапредување на праведна социјална држава од аспект на ефикасност на државната администрација, во насока на постоење на еднакви можности за сите граѓани без оглед на половата, расната, верската, политичката или етничката припадност;
- зачувување и унапредување на внатрешната стабилност на државата како предуслов за одржлив политички, економски и социјален развој и постоење на општ консензус на сите граѓани за заеднички интереси;
- развој на модерно општество со развиени комуникации и односи меѓу граѓаните во насока на постоење на заеднички културни вредности, јакнење на демократскиот карактер и доближување кон модерните демократски глобални текови;
- заштита и унапредување на животната средина.

5. Соработката со меѓународните безбедносни организации - ООН, НАТО, ЕУ и ОБСЕ овозможува активно учество во креирањето на глобалната одбранбена политика и подобрување на националните способности за справување со новите закани, ризици и предизвици и поефикасно управување со цивилните и воените капацитети.

---

¹ Согласно Уставот на Република Македонија и Стратегијата за национална безбедност на Република Македонија, Скопје, јануари 2008

6. Република Македонија припаѓа на Евроатлантскиот регион и нејзината безбедност е неделива од безбедноста на НАТО, регионот и глобалната безбедност. Во тој дух, политичката и воената интеграција во НАТО претставува стратегиска определба за нашата земја.

Политиката на “отворени врати” на НАТО и одржувањето на силната трансатлантска врска се од круцијална важност за безбедноста на Европа.

Република Македонија има широк политички и општествен консензус во поддршка на нашата определба за активно учество во изградбата на безбедноста и стабилноста во Евроатлантската област. Во таа насока, постојано ќе даваме придонес за зајакнување на евроатлантската безбедност преку учество во ООН, НАТО и ЕУ -предводени операции за поддршка на меѓународната безбедност и стабилност.

Република Македонија, на долг рок, ќе развива оперативни способности за распоредливи и одржливи сили, подготвени и опремени за распоредување во меѓународни операции. Долготрајниот придонес во меѓународни операции постепено ќе се зголемува согласно националните интереси и развојот на оперативните распоредливи способности на АРМ.

7. Република Македонија интензивно ќе работи на целосно интегрирање во ЕУ и на остварување активен проднес во развојот на Заедничката надворешна безбедносна политика и Европската безбедносна одбранбена политика.

8. Стратегиското партнерство со САД е од особено значење за безбедноста, стабилноста и за економскиот развој на Република Македонија и регионот. Партнерството и поддршката од страна на САД резултираше со силна помош во изградбата на воените сили на АРМ, како и со значаен придонес на Република Македонија во глобалната борба против тероризмот.

9. Република Македонија ќе се залага за постојано унапредување на регионалната и на билатералната соработка во областа на одбраната.

II. БЕЗБЕДНОСНО ОПКРУЖУВАЊЕ

1. Денешниот современ свет се карактеризира со брзи, комплексни и динамични промени и се соочува со нови асиметрични закани и ризици кои се во пораст како: тероризмот, транснационалниот организиран криминал, војна од четврта генерација, пролиферацијата на оружје за масовно уништување, верски радикализам и екстремизам, илегална миграција, нестабилни и нефункционални држави и компјутерски (сајбер) напади. Предизвиците како енергетската зависност и климатските промени, исто така може да имаат негативно влијание на националната и меѓународната безбедност.

Земајќи ги предвид димензиите на современите закани и ризици, глобалниот пристап и соработката со ООН, НАТО, ЕУ и ОБСЕ се неопходен инструмент за успешно справување со истите.

2. НАТО и ЕУ се клучните фактори за одржување и зајакнување на регионалната безбедност, стабилност и просперитет. Политиката на “отворени врати” на НАТО и на ЕУ за проширување со земјите од Западен Балкан придонесе за позитивен развој на регионалната безбедност. Предизвикот за членство во НАТО и во ЕУ се силни мотивирачки фактори за сеопфатни национални реформи.

3. Стратегиското безбедносно опкружување на Република Македонија значително се промени и се подобри во последните неколку години. Демократските промени во земјите од ЈИЕ и поддршката на НАТО и на ЕУ имаат зголемено влијание во евроатлантските

интегративни процеси. Овие позитивни промени ја креираат современата политичка и безбедносна сцена во Западен Балкан, каде мирот, соработката, економскиот и демократскиот развој помеѓу државите видливо се подобруваат и придонесуваат за напредокот на целиот регион, а воедно и за напредок на Република Македонија.

4. Република Македонија не се соочува со директна конвенционална закана по националната безбедност, но истата не може да се исклучи. Состојбите и процесите во поширокото и поблиското опкружување ја соочуваат со современите безбедносни закани и ризици.

5. Република Македонија се соочува со следните видови закани и ризици по националната безбедност:

- тероризмот, со кој се загрозуваат мирот, безбедноста, интересите на земјата и на светот, а претставува и реална закана за персоналот распореден во меѓународни мисии;
- транснационалниот организиран криминал во сите форми, корупција и злоупотреба на стратемиските материјали и технологии со двојна намена;
- пролиферација и употреба на оружје за масовно уништување претставува закана на глобално ниво со најголеми последици и штетни ефекти;
- регионални конфликти и кризи;
- манифестации на радикален национализам и екстремизам;
- етничка и верска нетрпеливост;
- поседување големи количини нелегално мало и лесно оружје и муниција;
- недозволени активности на странски разузнавачки служби;
- компјутерски криминал и загрозување на информатичките системи и технологии;
- природни непогоди и техничко–технолошки (индустриски) несреќи од поголем обем;
- епидемии;
- деградација и уништување на животната средина и на еколошките потенцијали;
- внатрешни економско - социјални проблеми, економски криминал, сиромаштија, невработеност.

6. Република Македонија ќе остане внимателна и подготвена да се соочи со заканите и ризиците по нејзината национална безбедност. Во таа насока ќе продолжи унапредувањето на системот за одбрана на Република Македонија со развој на воени способности за одбрана на државата, за поддршка на државните институции, за придонес во колективната одбрана и во меѓународните операции.

III. СТРАТЕГИСКИ МИСИИ НА СИСТЕМОТ ЗА ОДБРАНА

1. Во поддршка на националната безбедност, системот за одбрана на Република Македонија ги дефинира следните стратемиски мисии:

- одбрана и заштита на територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија;
- учество во колективната самоодбрана на НАТО;
- придонес во операции во целокупниот спектар на мисии на ООН, на НАТО, и на ЕУ;
- заштита на пошироките интереси на Република Македонија.

Одбрана и заштита на територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија

2. Во одбраната и заштитата на територијалниот интегритет и независноста, Република Македонија ќе ги ангажира сите капацитети на системот за одбрана. Примарна мисија на АРМ е одбрана на независноста, територијалниот интегритет и суверенитет, унитарниот карактер на државата и заштита на населението од надворешни закани. Во случај на кризна состојба² АРМ ќе ги поддржува силите на полицијата³ и државните институции и ќе им дава помош при природни катастрофи и епидемии, техничко-технолошки и други опасности и кризни состојби.

По постигнувањето на полноправно членство на Република Македонија во НАТО, АРМ заедно со силите на земјите членки ќе изведува колективни одбранбени операции за заштита на независноста, територијалниот интегритет и суверенитет на Републиката.

Како и досега, Република Македонија ќе продолжи да дава континуирана поддршка на силите на земјите-членки кои се стационирани или транзитираат низ нашата држава.

Учество во колективната самоодбрана на НАТО

3. По постигнувањето на полноправно членство на Република Македонија во НАТО, АРМ ќе учествува во колективната самоодбрана на територијата на земјите членки заради возобновување и одржување на безбедноста во Северноатланската област. За таа цел, Република Македонија спроведе сеопфатни национални реформи според барањата на Акциониот план за членство на НАТО и во тој процес целосно ги подготви своите институции за целосно превземање на одговорностите кои произлегуваат од членството на истата Алијанса.

Придонес во операции во целокупниот спектар на мисии на ООН, на НАТО и на ЕУ

4. Република Македонија континуирано ќе дава придонес во меѓународните операции предводени од ООН, од НАТО и од ЕУ, како начин за промоција на мирот и нејзините безбедносни интереси. Политичките и воените одлуки за активно учество во операциите предводени од ООН, од НАТО од ЕУ или други коалициски партнери ќе се донесуваат од случај до случај. Навременото и соодветното вклучување во политичкиот и воениот процес за донесување одлуки за конкретната операција е важно за Република Македонија за постигнување учество во употребата на меѓународните сили и во процесот на постконфликтната консолидација на земјата-домаќин.

5. За придонес во целиот спектар на операции предводени од ООН, од НАТО и од ЕУ Република Македонија ќе развие и ќе одржува распоредливи способности на ниво од 50% од севкупната структура на копнените сили на АРМ. На барање на НАТО, како свој придонес АРМ ќе распоредува максимална воена сила на ниво на една средна пешадиска баталјонска група и национален елемент за поддршка.

Во поглед на долгорочниот придонес во меѓународни операции едновременно ќе учествуваме со единици и воен персонал кој постепено ќе се зголемува до најмалку 8% од севкупната структура на копнените сили на АРМ, соодветно на динамиката на развојот на распоредливите способности.

---

² Закон за управување со кризи, 2005 година Упатство за начинот на учество на дел од АРМ во кризна состојба, 2006 година

³ Упатство за оперативни и други постапки за АРМ за поддршка на полицијата во случај на кризна состојба, 2006 година

6. Република Македонија, како земја-кандидат за членство во ЕУ активно ќе учествува во развојот на Европската безбедносна и одбранбена политика. Ќе продолжи во континуитет придонесот во операциите предводени од ЕУ преку Каталогот на ЕУ капацитетите и борбените групи на ЕУ.

Заштита на пошироките интереси на Република Македонија

7. За заштита и промоција на пошироките интереси Република Македонија ќе:

- одржува регионална и меѓународна одбранбена соработка со земјите членки на ООН, на НАТО, на ЕУ и на ОБСЕ со цел градење доверба и безбедност во регионот и пошироко во евро-атлантската област;
- обезбедува воено-дипломатска поддршка на сојузниците и на партнерите;
- учествува во воени вежби, конференции, состаноци и други форми на соработка;
- обезбедува воена обука и поддршка со воени советодавни тимови;
- учествува во исполнувањето на меѓународните конвенции и договори за контрола и непролиферација на оружјето за масовно уништување и изградба на мерките за доверба и безбедност.

8. Република Македонија активно ги поддржува мерките на ООН и на ОБСЕ кои имаат за цел контрола на оружјето, превенцијата на пролиферацијата на оружјето за масовно уништување и капацитети за нивна употреба. Ќе се залагаме за проширување на нашиот придонес во тој правец, како начин на промоција на мирот и на унапредувањето на мерките за изградба на доверба и безбедност во светот.

IV. РАЗВОЈ НА СИСТЕМОТ ЗА ОДБРАНА

1. Одбраната на Република Македонија се организира како систем за одбрана и заштита на територијалниот интегритет и независноста на Републиката. Системот за одбрана е клучен инструмент за заштита и промоција на трајните, виталните и важните интереси на Република Македонија. Одбраната ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт – Претседателот, Собранието и Владата на Република Македонија, МО и АРМ.

Трговските друштва, јавните претпријатија, установите, службите и единиците на локална самоуправа може да извршуваат задачи од областа на одбраната.

Одбраната може да се остварува и преку соработка со колективните системи за безбедност и одбрана во кои Република Македонија пристапила.

2. Системот за одбрана на Република Македонија за да одговори на комплексните барања за одбрана на земјата и на НАТО и на сите идни национални и меѓународни обврски, континуирано се гради и се развива врз основа на:

- проценките за современите безбедносни закани, ризици и предизвици на национално, на регионално и на глобално ниво;
- барањата кои произлегуваат од стратегиските мисии;
- националните ресурси и проектираните економски можности;
- научените лекции од учеството во меѓународните операции.

3. За исполнување на стратегиските одбранбени мисии одбранбената политика е насочена кон:

- развивање на способности за одбрана на земјата;
- унапредување на механизмите на демократската и цивилната контрола врз АРМ и нејзината употреба во функција на целите на надворешната политика;

- развој на капацитетите на МО за ефикасно управување со одбранбените ресурси и процеси;
- доизградба, развој и одржување на воените способности на АРМ;
- интеграција во политичката, во одбранбената и во воената структура на НАТО;
- вклучување и придонес во Европската безбедносна и одбранбена политика;
- континуиран придонес во меѓународните операции за поддршка на мирот и безбедноста.

4. Република Македонија ќе продолжи да ја институционализира демократската и цивилната контрола врз АРМ согласно Уставот и законите.

5. Претседателот на Република Македонија, како врховен командант на АРМ, наредува употреба на Армијата во операциите за одбрана и заштита на земјата.

6. Собранието на Република Македонија е надлежно за донесување одлуки за учество на АРМ во меѓународни операции надвор од територијата на Република Македонија. По зачленувањето во НАТО, одлука за испраќање на единици на АРМ надвор од територијата на Република Македонија за учество во меѓународни операции предводени од НАТО, како и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, согласно ратификуваните меѓународни договори, ќе донесува Владата на Република Македонија.

Владата на Република Македонија донесува одлуки за испраќање на единиците на АРМ надвор од националната територија за учество во вежбовни активности, обука и хуманитарни операции.

Системот за командување и контрола со АРМ бара посветено стратегиско лидерство, способно за навремено одлучување за употреба на АРМ во операции за превенција на конфликти, управување на кризи и учество во целиот спектар на операции.

7. Развојот и одржувањето на системот за безбедност и одбрана е една од основните задачи на Владата на Република Македонија во интерес на граѓаните. Владата ќе ги зајакне капацитетите за креирање и водење на одбранбената политика, како и за ефикасно донесување на одлуките во врска со колективната самоодбрана и придонесот на АРМ во меѓународни операции.

8. Органите на државната управа континуирано ќе се подготвуваат за остварување на нивната функција и ќе ги унапредуваат капацитетите и способностите за поддршка на системот за одбрана во целина.

Натамошните активности ќе продолжат во насока на зајакнување на нивните институционални капацитети за идентификување и споделување на обврските кои ќе произлезат од членството во НАТО и во ЕУ.

9. Разузнавањето и контраразузнавањето, како поддршка на системот за одбрана на Република Македонија, ќе обезбедат навремено предупредување од заканите и ризиците по националната безбедност. Агенцијата за разузнавање, Управата за безбедност и контраразузнавање при МВР и Воената служба за безбедност и разузнавање во МО ќе продолжат со унапредување на соработката во насока на постигнување на компатибилност со НАТО и унапредување на обуката. Военото разузнавање ќе се реструктурира во насока на посилна поддршка на експедициските операции.

10. За долготраен придонес во целиот спектар на операции предводени од НАТО, АРМ ќе развие и ќе одржува еден распоредлив среден пешадиски баталјон (СПБ), способен за

високоинтензивни борбени дејства. СПБ ќе се генерира од активниот персонал на стандардните средни пешадиски баталјони, единиците за борбена и за борбено-сервисна поддршка, но ќе може со мобилизирање да се вклучи и резервната компонента. Баталјонот долгорочно ќе се опреми со современи оклопни транспортери на тркала, комуникациска опрема, опрема за АБХ-заштита и индивидуални борбени системи.

11. Највисок облик на организирање борбени сили за распоредување надвор од територијата на Република Македонија ќе претставува средната пешадиска баталјонска група. Баталјонската група ќе биде способна за распоредување и самостојно изведување на борбени дејства во целокупниот спектар на мисии и операции на НАТО, како и за вклучување во повисоки мултинационални формации.

Структурата на баталјонската група ќе се приспособува според барањата на конкретната мисија, со додавање елементи за борбена и за логистичка поддршка кон силите на еден СПБ.

12. Како национална одговорност за контрола и заштита на воздушниот простор, Република Македонија ќе го развие Системот за против-воздушна одбрана (ПВО) со потребни капацитети и способности за воздушно набљудување и јавување, против-воздушна заштита, командување и контрола и потребна инфраструктура за поддршка во делот за патролирање во воздушниот простор.

Системот за ПВО ќе биде компатибилен со НАТО стандардите и ќе биде дел од Интегрираниот НАТО систем за ПВО (NATINADS).

Патролирањето во воздушниот простор, како елемент на системот за ПВО, ќе се реализира преку развој на сопствени капацитети или билатерален аранжман со НАТО или земја од регионот, согласно НАТО препораките.

13. Имплементација на Стратегијата за одбрана ќе биде континуиран процес, согласно промените во безбедносното опкружување, безбедносната состојба во Европа и на глобално ниво, интеграцијата на Република Македонија во НАТО и во ЕУ и на економските можности на земјата.

14. Стратегијата претставува основа за донесување на Долгорочен План за развој на одбраната и за унапредување на системот за одбрана.

V. ПРЕСТРУКТУИРАЊЕ НА ВНАТРЕШНИТЕ РАБОТНИ ПРОЦЕСИ ВО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

1. Министерството за одбрана е одговорно за развој и одржување на националниот систем за одбрана, сеопфатна поддршка на АРМ, стратегиско одбранбено планирање, ефикасно управување со одбранбените ресурси, меѓународна одбранбена соработка, зајакнување на способностите за одбранбено планирање со НАТО, подготовка за интеграција во политичката и воената структура на НАТО, развој на воените способности за придонес во колективната самоодбрана во НАТО и континуиран придонес во меѓународни операции.

Република Македонија во континуитет темелно го планира и спроведува претструктурирањето на МО и АРМ, управувањето со ресурсите во одбраната, пополнувањето со воен и цивилен персонал, соодветната и правична етничка застапеност, опремувањето и модернизацијата, образованието и обуката, К-4, логистиката, инфраструктурата и стабилното финансирање на одбраната. Тековното претструктурирање ќе се спроведе во истиот дух, синхронизирано со претструктурирањето на единиците и командите на АРМ.

Спроведувањето на Стратегијата за одбрана од МО бара воспоставување на ефективни и ефикасни внатрешни работни процеси, унапредување и развој на системот за долгорочно планирање, програмирање, буџетирање и извршување (ППБИ), зајакнување на планирачките способности за учество во одбранбеното планирање на НАТО и воспоставување на ефикасен и функционален логистички систем.

2. Сеопфатното стратеско одбранбено планирање е од суштинска важност за одржување и развој на ефикасен систем за одбрана и подготовка за учество во одбранбеното планирање на НАТО. МО забрзано ќе ги зголеми своите цивилно-воени планирачки капацитети за:

- планирање и спроведување на одбранбените реформи, преку децентрализација на функциите и воведување на современи комуникациски и информатички системи;
- поддршка на меѓународните операции;
- учество во одбранбеното планирање на НАТО;
- меѓународна одбранбена соработка и одбранбена дипломатија.

Одбранбеното планирање во МО треба да го најде балансот помеѓу способностите за одбрана на државата, развојот на распоредливите способности на АРМ, способностите за учество во колективната самоодбрана на НАТО и самостојното делување во сите сценарија на стратеско опкружување.

За да го постигне тоа, МО ќе посвети поголемо внимание на стручното усовршување на цивилните и на воените експерти за одбранбено планирање преку нивна едукација и специјализација во земјите на НАТО и вклучување во структурите на НАТО.

3. Натамошното унапредување на системот за ППБИ во МО и АРМ мора да продолжи во насока на целосна имплементација на секоја од фазите на ППБИ со цел да се постигне оптимално алоцирање на ресурсите и максимализирање на одбранбените капацитети и способности.

Унапредувањето на системот за ППБИ, покрај постигнувањето на компатибилност со одбранбеното планирање на НАТО, има за цел подобрување на системот за управување со ресурси кој ќе овозможи градење на одржлив, спроведлив и транспарентен буџет, со што ќе се обезбеди целосна координирана поддршка за потребите на војникот и извршувањето на мисиите. Во претстојниот период ќе се работи на зајакнување на капацитетите за да се унапредат конкретните фази од системот за ППБИ, како и нивно меѓусебно поврзување.

Во таа насока е и заложбата да се децентрализира извршувањето на буџетот на ниво на ГШ и тактичките команди за да се обезбеди директна финансиска поддршка за спроведување на плановите за обука и одржување на готовноста на единиците.

4. МО ќе развие сеопфатен и транспарентен Долгорочен план за развој на одбраната на Република Македонија со кој ќе се поврзат стратеските мисии со долгорочните одбранбени развојни цели на системот за одбрана, структурата и способностите на МО и АРМ, како и потребните ресурси за постигнување на тие развојни цели.

5. МО ќе продолжи со подобрување на способностите за поефикасно командување и контрола преку развој на современи, заштитени и интегрирани комуникациски системи. Имплементацијата на Стратегијата за развој на глобално-комуникациски информациски систем ќе продолжи преку реализација на проектите за оптичко-дигитален комуникациски систем и Персонален систем за управување со ресурсите. Ќе се изврши доградба на постоечките комуникациско-информациски системи во областа на Документ менаџмент систем, Логистичко-информациски систем, и Географско-информациски систем.

Континуирано ќе се инвестира во развојот на административната, физичката и информатичката безбедност, согласно стандардите на безбедносната политика на НАТО и на ЕУ.

6. Приоритет на долг рок во процесот на управување со човечките ресурси ќе биде:

- привлекување и задржување на добро образован и обучен персонал;
- имплементација и развој на системот за управување со човечки ресурси;
- обезбедување на соодветна и правична застапеност од етничките заедници;
- имплементација на концептите за развој на офицерскиот и подофицерскиот кор и унапредување на Концептот за резервни сили;
- обезбедување континуирана и секвенцијална едукација на офицерскиот и подофицерскиот кор, како и на цивилните експерти во одбраната;
- воспоставување на модерен и транспарентен систем за евалуација на офицерите, подофицерите и војниците во АРМ;
- спроведување на политиката за поставување во АРМ која ги поврзува воените евиденциони специјалности со позициите, како и со потребната обука и едукација;
- воспоставување транспарентен и објективен систем за унапредување на воениот персонал заснован на постигнатите резултати и стекнатите заслуги;
- зголемување на застапеноста на жените во АРМ;
- реструктурирање на системот на плати и додатоци во АРМ;
- унапредување на програмите за регрутирање и пензионирање и на системите за поддршка при премин на воениот персонал во цивилен живот.

7. Најголем предизвик во иднина ќе биде да се привлече и да се задржи квалитетен персонал во МО и во АРМ. Интересот за служба во АРМ е се уште висок, но со подобрувањето на економската состојба во државата треба да се очекува воената професија да биде се помалку атрактивна. Затоа е неопходно во кус временски период да се унапреди системот за управување со персоналот во МО и во АРМ, кој ќе овозможува ефикасно управување со кариерата на воениот и на цивилниот персонал, како и соодветно пополнување на АРМ.

Континуирано ќе се преземаат мерки за подобрување на животниот стандард на воениот и цивилниот персонал со имплементација на Проектот за изградба на станови за припадниците на АРМ.

8. Ќе продолжи посветеноста на имплементацијата на охридскиот Рамковен договор преку соодветна и правична етничка застапеност во персоналната структура на МО и на АРМ, како и определбата за зголемување на нивото на застапеност на етничките заедници кои се послабо застапени.

9. Родовата застапеност е исто така важна компонента на системот за одбрана. Жените во АРМ имаат значаен придонес за целокупниот успех на силите. Не постојат законски ограничувања за жените во сите сегменти на АРМ, но мора да внимаваме на административните пречки кои може да го отежнат нивното напредување во кариерата. МО и АРМ периодично ќе го надгледуваат статусот на родовата застапеност во одбраната и ќе даваат извештаи и препораки за унапредување на процесот.

10. Подготовката на воениот персонал за реинтеграција во цивилен живот ќе се спроведува согласно одредбите од Законот за служба во АРМ и преку програмите за реинтеграција.

11. Системот за образование и обука во МО и АРМ ја опфаќа целокупната едукација во текот на кариерата на вработените. Во рамките на овој систем се обезбедува континуирано стручно оспособување и усовршување, почнувајќи од почетно – влезно ниво на сите категории персонал. Стратегиското управување со системот на образование и обука ќе се

спроведува согласно Стратегијата за образование и обука во системот за одбрана, преку изработка на политики и програми, координација, следење и усогласување на потребите за образование и обука.

12. Ќе продолжи посветеноста на едукацијата на офицерите во согласност со стандардите на земјите членки на НАТО и доследната примена на Концептот за развој на офицерскиот кор на АРМ. Воената академија, како единствена воена високо-образовна институција во Република Македонија ќе школува, оспособува и усовршува офицери за потребите на АРМ, ќе врши образование на кадри и за потребите на ЦУК и ДЗС, а ќе биде отворена и за студенти од странство. Воената академија ќе биде одговорна и за научно-истражувачка дејност и за промовирање и примена на нови технологии во областа на одбраната.

13. Членството на Република Македонија во НАТО и интеграцијата на АРМ во воените структури на НАТО повлекува работа на голем број персонал во мултинационална средина и вклученост во меѓународни иницијативи. Во таа насока, со зголемен интензитет се развива процесот на изучување англиски јазик и развој на јазични способности на персоналот во МО и во АРМ. Соодветно значење во согласност со потребите и нивото на соработка ќе му се даде и на изучувањето на францускиот и на германскиот јазик. Со оглед на важноста на јазичните вештини, кои се неопходност за функционирање како дел од НАТО, овој процес ќе продолжи со силно темпо и во иднина.

14. Сè поголеми се потребите на АРМ за современа воено-техничка опрема која ќе обезбеди зголемување на оперативните и борбените способности, распоредливоста, мобилноста, заштитата на силите, спроведувањето на обуката, како и одржувањето на истата. Во моментот АРМ е опремена со воена опрема која е функционална и може да ги задоволи барањата на тековните мисии и операции, како и иницијалните барања на НАТО. Сепак, со зголемените барања на идните мисии и операции, а земајќи ја предвид староста на поголемиот дел од опремата, ќе се набави современа воено-техничка опрема.

Финансиските можности на државата налагаат овој процес на модернизација да се спроведува постепено и на долг рок.

Паралелно со процесот на модернизација на опремата, АРМ ќе се ослободува од застарените и нефункционални вооружени системи, како и од вишокот оружје.

15. Опременувањето и модернизацијата на АРМ со современа воено-техничка опрема е долгорочен процес, при што целосно ќе се води сметка за животниот циклус на вооружените системи, за приоритетните потреби на декларираниите единици за придонес во операции предводени од НАТО и нивото на готовност на единиците.

МО ќе ја подобри ефикасноста на аквизицискиот процес преку унапредување на системот за ППБИ, транспарентно водење на набавките и континуирано распоредување на ресурсите на ниво од најмалку 20% од одбранбениот буџет.

16. На логистичкиот систем во МО и АРМ му е неопходна реформа за подобрување на неговата ефикасност, одржливост и флексибилност. МО и АРМ ќе продолжат со унапредување и имплементација на Концептот за логистичка поддршка и Концептот за национални елементи за поддршка (НЕП) на експедициските операции. Како резултат на ова, логистичкиот систем ќе биде преструктуриран, а логистичките функции, улогите и одговорностите во МО и АРМ ќе бидат синхронизирани.

Главни идни предизвици се имплементација на ефикасен автоматизиран процес и оперативни процедури кои обезбедуваат интеграција, транспарентност, расположивост на

средствата, мерливост и овозможување ефективна логистичка поддршка на операциите на АРМ, посебно на експедициските операции, како и во мирновременските активности во касарните. Навремената и успешна имплементација на Логистичкиот информациски систем (ЛИС) ќе ги овозможи овие фундаментални и значајни промени. Логистичкиот систем во блиска иднина ќе биде поддржан од флексибилна и ефикасна функција на материјалниот менаџмент, која ќе биде составена од Програма за материјални резерви, поддржана од автоматизиран ЛИС, чии податоци се базирани врз основа на НАТО-кодификациски систем и се поврзани со Центар за материјален менаџмент.

17. Недостатокот на капацитети за стратегиски транспорт кои ги надминуваат економските можности на Република Македонија, ќе се решаваат со мултилатерални, регионални и билатерални аранжмани со земјите-членки на НАТО и во рамките на потпишаниот Меморандум за разбирање и техничка спогодба со НАМСА за пристап до стратегиски транспорт.

18. Службата за воено здравство - Воената болница, ќе се интегрира во Системот за јавно здравство. Дел од Воената болница ќе се трансформира во медицинска единица - Центар со јасно дефинирани потреби за медицинска поддршка на Армијата, обука на медицински персонал за Улога 1 (Role1) и ќе се формира лесна маневарска болница од Улога 2 (Role 2) со висок степен на готовност.

19. Регионалната соработка, посебно во рамките на Јадранската група, Процесот на министрите за одбрана од ЈИЕ (СЕДМ), Clearinghouse и RACVIAC – Центар за безбедносна соработка ги потврди нашите способности за соработка и изградба на заеднички регионални центри за обука и способности за придонес во меѓународни операции. Исто така, билатералната одбранбена соработка е важен механизам за консултации во рамките на одбранбената политика и за добивање на практична поддршка за развој на системот за одбрана.

20. МО постојано ќе ја унапредува и одржува координацијата со сите државни институции во доменот на одбраната, посебно преку заеднички усогласени стандардни оперативни процедури за поддршка на активностите на Министерството за внатрешни работи, Центарот за управување со кризи, Дирекцијата за заштита и спасување, Агенцијата за разузнавање и Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации.

21. МО работи на принципот на транспарентност и достапност за јавноста. Во согласност со заложбите на НАТО, а во интерес на зголемено поврзување со јавноста, во иднина ќе се зајакнат капацитетите за јавна дипломатија преку формите на соработка со медиумите, редовно информирање, издавање на Бела Книга на одбраната и публикации, како и користење на Интернетот како најширока форма на комуникација и информирање.

VI. ПРЕСТРУКТУИРАЊЕ НА АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. Примарна мисија на АРМ е одбрана и заштита на територијалниот интегритет и независноста на Републиката и заштита на населението од надворешни закани во сите услови – во мир, кризна состојба и во војна. АРМ во секое време ќе биде подготвена за исполнување на националните и на меѓународните обврски – одбрана и заштита на земјата, придонес во колективната самоодбрана на НАТО, меѓународните операции и заштита на пошироките национални интереси. Ова подразбира способности за извршување широк спектар на воени операции, од борбени операции со големи размери

до операции за градење на мирот и хуманитарни операции. АРМ ќе развива способности за ефикасно командување и контрола, заштита на силите, самоодржување, распоредливост, мобилност, огнена моќ и логистичка поддршка на силите. Покрај тоа, командите и единиците на АРМ ќе бидат доктринарно, оперативно, психолошки, организациски и технички подготвени за целиот спектар на мисии и операции.

2. АРМ ќе продолжи со развој на нови воени способности за одбрана на земјата, распоредливи способности за придонес во колективната самоодбрана на НАТО и придонесот во операциите предводени од ЕУ.

Република Македонија преку Координативниот центар за поддршка на КФОР (KFOR-HNSCC) ќе продолжи со обезбедување логистичка поддршка на НАТО операцијата на Косово – КФОР, со обезбедување на прифаќање, престој и понатамошно движење, обезбедување медицински услуги, снабдување со гориво, придружба, заштита на силите и обезбедување на главните комуникациски линии низ Република Македонија.

3. Во развојот на нови воени оперативни способности на АРМ, приоритет ќе се даде на следните области:

- набљудување и против-воздушна заштита на националниот воздушен простор и поврзување со интегрираниот систем на НАТО за против-воздушна одбрана;

- учество во меѓународните аранжмани (мултилатерални, регионални и билатерални) за патролирање на националниот воздушен простор;

- поддршка на полицијата и на другите државни институции при заштитата на критичната национална инфраструктура и поддршка во справувањето со последиците во случај на терористички напад⁴;

- поддршка на државните институции во случај на природни катастрофи и епидемии, техничко-технолошки и други опасности и кризни состојби;⁵

- брзо распоредување на кредибилни сили во мултинационални здружени операции предводени од НАТО далеку од националната територија или во операции за колективна самоодбрана на НАТО;

- ефективна команда и контрола согласно барањата на Концептот на НАТО за мрежно поврзани и заштитени комуникациски и информатички способности;

- ефикасно воено разузнавање и извидување за поддршка на експедициските операции на АРМ;

- логистичка одржливост на распоредените национални контингенти, вклучително и способности за вклучување во мултинационална логистика;

- медицинска поддршка на распоредените контингенти со Улога 2 (Role 2);

- опстанок и заштита на силите во услови на блиска борба и закани од хемиско, биолошко, радиоактивно и нуклеарно оружје;

- одбрана на силите од импровизирани експлозивни напади;

- извршување на операции во комплексни географски и климатски услови, вклучувајќи и екстремно топли и суви услови;

- операции во урбана средина;

- обука на сите единици, особено на распоредливите способности, според заедничката доктрина на НАТО и процедурите поврзани со команда и контрола и здружените и комбинираниот копнени операции;

- развој на способности за цивилно-воена соработка (CIMIC способности);

- придонес во целиот спектар на операции за поддршка на мирот предводени од ООН, од НАТО, од ЕУ или од пријателски коалиции;

---

⁴ и ⁵ Закон за управување со кризи, 2005, Центар за управување со кризи Закон за заштита и спасување, 2004, Дирекција за заштита и спасување

- придонес во воените структури на НАТО;
- мултилатерална и билатерална одбранбена соработка.

4. Дел од АРМ ќе учествува во поддршка на полицијата во услови кога со прогласена кризна состојба и настаната кризна состојба е загрозена безбедноста на Републиката, а органите на државната управа немаат соодветни ресурси и средства за нејзина превенција и справување⁶.

5. Во рамките на Долгорочниот План за развој на одбраната ќе се изврши проекција на потребниот персонал за планираната структура на МО и АРМ, поддржана со плановите за опремување и модернизација на командите и единиците и со расположивите финансиски ресурси. Развојот на нови оперативни способности и реструктурирање на сегашните команди и единици ќе биде во центарот на натамошното реструктурирање на АРМ.

6. Реструктурирањето на АРМ ќе се изврши до 2015 година со унапредување на командната и организациско-формациската структура преку реструктурирањето на командната структура, борбените сили, силите за борбена поддршка, силите за логистичка поддршка, силите за специјални операции и резервните сили.

7. Генералштабот, како највисоко стручно тело во состав на МО за прашања кои се однесуваат на АРМ, ќе се реструктурира во единствена стратегиска команда во насока на зголемување на капацитетите за:

- стратегиско планирање;
- командување и контрола врз командите и единиците на АРМ (особено за оперативно командување на единиците распоредени во меѓународни операции);
- следење и одржување на оперативната готовност на АРМ;
- планирање на обуката во согласност со стандардите на НАТО;
- планирање на логистичката поддршка на распоредувањето на АРМ во експедициски операции;
- интегрирање во воената структура на НАТО.

8. Прв приоритет ќе се даде во реструктурирањето на борбените сили преку нивно концентрирање во една механизирани пешадиска бригада. Реструктурирањето на борбените сили ќе се изврши постепено и во согласност со плановите за реструктурирање (баталјон по баталјон), со цел да се обезбеди пополнување со минимум 90% воен персонал, 90% пополнетост со опрема и обучени кадри според НАТО - стандардите преку употреба на интероперативна тактика, техники и процедури. Бригاداتа и нејзините единици ќе бидат брзо распоредливи и способни за изведување на високоинтензивни борбени дејствија во целиот спектар на операции. Механизираните пешадиски баталјони, артилерискиот баталјон и четата за АБХ -заштита ќе бидат брзо распоредливи и надвор од националната територија.

9. АРМ треба да продолжи со подготовката на еден среден пешадиски баталјон (СПБ) за придонес во целиот спектар на операции предводени од НАТО. До почетокот на 2014 година СПБ треба да прерасне во средна пешадиска баталјонска група (СПБГ).

10. Единиците за борбена поддршка ќе се реструктурираат постепено, на среден рок, согласно динамиката на пополнување и аквизиција на новата опрема.

---

⁶ Закон за управување со кризи, 2005, Центар за управување со кризи

11. Единиците за логистичка поддршка ќе ги зајакнат своите способности за логистичка поддршка на реструктурирањето на АРМ и експедициските операции. Распоредените единици во меѓународни операции ќе се поддржуваат со национални елементи за поддршка (НЕП), дизајнирани за секоја конкретна мисија врз основа на барањата, обврските и способностите.

12. Воздухопловните сили и силите за ПВО на АРМ ќе се реструктурираат со интегрирање на авијациските капацитети, противвоздушната одбрана, воздушното набљудување, јавување и наведување и воздухопловната логистичка поддршка, за обезбедување на суверенитетот на воздушниот простор на Република Македонија.

13. Силите за специјални операции ќе се реструктурираат во сили за посебни задачи со зајакнати ISTAR⁷-капацитети. Сите единици на силите за посебни задачи ќе бидат брзо распоредливи и надвор од националната територија.

14. Резервните сили ќе се реструктурираат во согласност со Концептот за резервните сили и ќе ја зајакнат активната компонента на АРМ. Истите ќе имаат важна улога во мисиите во рамки на ООН, на НАТО, на ЕУ или пак во други коалициски операции. Република Македонија ќе воведи и ќе одржува резервни сили кои ќе се пополнуваат со квалитетен персонал од резервниот состав и со професионални војници на кои им завршува договорот за ангажирање. Со воените обврзници од резервен состав ќе бидат склучени договори, ќе бидат обучени и опремени на исто ниво како и активната компонента и ќе се распоредуваат во единиците на АРМ.

15. Со цел да се подобрат способностите за управување со персоналот, логистиката и операциите, АРМ ќе продолжи со развој на заштитени интегрирани (мрежни) комуникациски и информатички способности.

16. Сите единици на АРМ, а посебно декларираниите единици за операции предводени од НАТО, ќе продолжат со обуката согласно прифатените НАТО-стандарди. Ќе се унапреди системот за проверка и оценување на борбената готовност на командите и единиците во согласност со Концептот за оперативни способности, оценување и известување на НАТО. Во рамките на Командата за обука и доктрини ќе се воспостави Центар за научени лекции и доктрини и Центар за симулации и учење на далечина.

Соодветно структурирана и пополнета, Командата за обука и доктрини ќе обезбедува врвна обука на воениот персонал за справување со современите предизвици, согласно здружената НАТО доктрина и стандардите на земјите-членки на НАТО. За таа цел МО во центрите за обука ќе ја доизгради неопходната инфраструктура и ќе инсталира современа воена опрема за индивидуална и колективна обука до ниво на баталјон.

17. Армискиот полигон (АП) Криволак е уникатен во регионот бидејќи неговиот терен и клима наликува на регионите во Југозападна Азија и во Африка каде што ООН, НАТО и ЕУ имаат најголеми операции за поддршка на мирот.

АП ќе продолжи да се модернизира во согласност со Проектот за понатамошен развој на АП Криволак. Во таа смисла, ќе се унапредат условите за изведување на обука и вежби, ќе се подобрат сместувачките капацитети и комуникациската инфраструктура. АП Криволак ќе се користи за обука и вежби како подготовка на персоналот и единиците во реални услови и пред распоредување во мисии.

---

⁷ Разузнавање, набљудување, одредување на цели и извидување

Капацитетите на АП Криволак ќе се понудат на користење и на други државни институции кои ќе имаат потреба за обука во теренски услови, како и на регионалните партнери и на земјите-членки на НАТО за обука во реални услови, пред нивно распредување во меѓународни операции.

18. Во претстојниот период ќе се изврши дислокација на касарните од градските во вонградските подрачја. Повеќе единици на АРМ ќе бидат дислоцирани во нови касарни со многу подобра инфраструктура.

За таа цел Владата на Република Македонија ќе изгради нова современа инфраструктура за работа и сместување на командите и единиците на АРМ, која ќе овозможи подобрување на работните услови, како и на условите за воена обука.

19. Интегрирањето на АРМ во воената структура на НАТО ќе помине низ неколку фази. За тоа ќе биде потребно одржување на високо ниво на интероперативност на АРМ и развој на нови воени оперативни способности, подобрување на безбедносните аранжмани и континуирани подготовки на воен персонал за меѓународни должности во НАТО.

VII. ФИНАНСИРАЊЕ НА ОДБРАНАТА

1. За исполнување на стратегиските мисии неопходна е соодветна поддршка со ресурси. Ќе продолжи посветеноста на стабилното финансирање на одбраната на ниво од 2% од бруто- домашниот производ. Тоа ниво ќе се задржи на долг рок со цел да се овозможи натамошен забрзан развој и одржување на кредибилни одбранбени способности, а согласно економските можности на државата.

2. Доследно ќе се спроведува определбата на МО поддржана од Владата на Република Македонија за структура на трошоците во одбраната по категории со однос 50/30/20 (50% за персонал, 30% за операции и одржување и 20% опремување и модернизација).

3. Во опремувањето и модернизацијата на АРМ на долг рок континуирано ќе бидат инвестирани најмалку 20% од одбранбениот буџет. Владата на Република Македонија континуирано ќе ги следи плановите за аквизиција на воената опрема и по потреба ќе презема мерки за подобрување на ефикасноста на процесот на аквизиција. Со интеграцијата во НАТО ќе се искористи и можноста за вклучување на домашната индустрија во производство на воената опрема за потребите на АРМ.

4. Со подобрувањето на економската состојба, Република Македонија поинтензивно ќе се фокусира на опремувањето и на модернизацијата на АРМ.

VIII. ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

1. Со денот на влегувањето во сила на оваа стратегија престанува да важи Стратегијата за одбрана на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија” бр. 45/98).

2. Оваа стратегија влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-333
1 март 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.